

Şahvələd Əliyev - 75

RƏNGLƏR MƏNİM SEVGİMDİR

Rəssam Şahvələd Əliyevin həyatı və yaradıcılığı haqqında qısa portret cizgilər

ŞAHVƏLƏD ƏLİYEV

Şahvələd Əliyev. Rəssamdır. Mən-zərə tabloları da yaradır, portret rəsmləri də çəkir. Ancaq daha çox karikatura janrına üstünlük verir. Özü daha yaxşı deyib: "Mən düşünürəm ki, Sabir babamız cəmiyyətdə bu qədər səhvləri görüb, tənqid edib. Demək, bu millətə başa salmaq istəyib ki, onun göstərdiyi qüsurlardan xilas olsun. Heç olmasa, bir-birini əvəz edən nəsilər görsünlər ki, şair nələri tənqid edib və öz təbiətlərində buna yol verməsinlər. Mən də elə buna görə karikaturanı daha üstün tuturam. Çünki karikaturada müəllifin məqsədi ilə, məramı ilə baxıcı arasında məsafə çox qı-sadır. Əlavə, heç bir izahə ehtiyac yoxdur. Ən korafəhm baxıcı belə karikaturadan müəyyən dərs götürə bilər. Ən azı, onun içəridən də olsa bir gül-məyi olur". Şahvələd Əliyevə imkan olsa, bu tipli düşüncələrə hələ nə qədər danışar. Ancaq bu tipli düşüncələrin mahiyyətini öz təbiətində yaşayan bir ziyalının xarakterik cizgilərini düz-gün tapmaq, onu oxucu yaddaşına yazmaq üçün həyatın söze verdiyi imkan daxilində rənglərdən qədərincə istifadə etmək lazımdır.

Mənim düşüncəmə görə, həyatı əks etdirərkən rəssamlar daha çox şanslıdır. Daha çox imkana malikdirlər. Çünki həyat çox rəngli olduğu kimi onların da əlinin altında rənglərin min bir çaları var. Öz istedadlarına güvənərək bu rəng çalarlarından yetərincə istifadə edə bilərlər.

Şahvələd həyatı bir adamdır. Təbiət etibarilə çəvik, zəhmətdən qorxmayan, tapşırılan işi məsuliyyətlə yerinə yetirən, ən başlıcası, sanki səbr və təmkin donuna bürünmüş bir ünsiyət ustadıdır. Adam gözünü açınca onu doğmalıq səhədlərində görür. Heç özün də bilmərsən ki, nə vaxt qəlbina, ruhuna yaxınlaşa bilib. Çünki hədsiz dərəcədə səmimidir.

Şahvələd Sövi oğlu Əliyev 22 dekabr, 1950-ci ildə Lerik şəhərində anadan olub. Əlbəttə, onun anadan olduğu dövrdə Lerik hələ şəhər deyildi. Nisbətən bölgənin yaşayış üçün münasib olan böyük köndlərdən biri idi. Əlbəttə, müharibə zamanından uzaqlaşdıqca, inkişaf, tərəqqi ilə irəlilədikcə Lerik də dəyişdi və indi dağlar gözəli bir şəhərə çevrilib. Zənnimcə, mənən, ruhən Lerikin böyüməsi, onun zəngin təbiətli yetimlərinə də çox asılı olub. Elə orta məktəbdə də uğurla bitirib. Əvvəlcə həkim olmaq niyyəti ilə istiqamətini Tibb institutuna doğru götürüb. Bu mümkün olmadıqda Azərbaycan Dövlət Universitetinin Mexanika-Riyaziyyat fakültəsinin qiyaib şöbəsinə daxil olur. Şübhəsiz, o dövrdə qiyaib tələbələri də hərbi xidmətə aparılırdı. Qazaxıstanda, Moskvada, yəni o vaxtkı imperiyanın ayrı-ayrı ərazilərində hərbi xidmət keçib. Bir sözlə, həmin dövrün xidməti borcunu beləcə başa vurub. Açıq, bu adamın həyat yolunu əgər xronika şəklində ayrıca, axıra qədər, dəqiqliklə verməli olsaq, bütöv bir yaşam yolu romanı alınar. Birəcə o faktı deyim ki, 20 dəfədən çox iş yerini dəyişib. Neft mədənlərində çalışıb. Metro tikintisində işləyib. Ailə vəziyyəti ilə əlaqədar Lerik rayonuna qayıdır, 75-ci ildə ailə həyatı qurur. 76-cı ildə öz ərizəsi ilə universitetdən azad edilir. O hələ orta məktəbdə oxuduğu illərdə atasının ona dediklərini unutmamışdı: "Oğlum, sənəin rəssamlığa böyük həvəsin var. Get bu sənətin da-lınca. Çünki mən görürəm ki, orta məktəbdə də şəkil çəkirsən. Şimşək lövhəsində mütəmadi karikaturaların asılır. Gəl bu sənəti davam elə..." Ancaq yaxşı deyiblər, böyüyün sözüne qulaq asmayan... atasına qulaq asmayan Şahvələd müəllim düz 9 ildən sonra yenidən rəssamlıqla məşğul olmağa başlayır. Beləliklə, o 1976-78-ci illərdə Razin qəsəbəsindəki Texniki Rəssamlıq məktəbinin vitraj ixtisasını fərqlənmə ilə bitirmişdir. 78-82-ci illərdə Ə.Əzimzadə adına rəssamlıq texnikumunu, 82-85-ci illərdə Moskva Xalq İncəsənət Universitetini və 1986-91-ci illərdə isə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin mədəni maarif fakültəsini qiyaib olaraq bitirmişdir. Bir sözlə onun həyatı bütövlükdə incəsənətə, bir az da dəqiqləşdirsək, rəssamlığa bağlı olub. O, həm praktik olaraq rəssam olub, həm də incəsənəti, rəssamlığı təbliğ edən və bu yolda yorulmaz bir maarifçi kimi fəaliyyətini davam etdirib. Yumoristik hekayələri, səirləri, publisistik yazıları toplanmış "Sijimqulunun sargızəstləri", "Dağ çayında qeyri-adi hadisə", "Ailə faciəsi", "Nankor övlad", "Vəfasız dostlar" kimi kitabların müəllifidir.

2011-ci ildən Azərbaycan Dövlət Rəssamlar İttifaqının üzvüdür. Əsərləri bir neçə beynəlxalq sərgilərdə nümayiş etdirilib, kataloqlara düşüb. Nəhayət, axırncı iş yerini kimi taleyini Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinə bağlayıb. Şahvələd Əliyevin yaradıcılığı və fədakar fəaliyyəti müəyyən mənada diq-

qətdən kənarda qalmayıb. Yasamal rayon Mədəniyyət mərkəzində iki kitabının təqdimatı keçirilib. Karikaturalarından ibarət sərgisi açılıb.

Beləliklə, kitablarının təqdimatı ardıcıl olaraq davam etdirilib. O, Lerik rayonunda Rəssamlar İttifaqının təşəbbüsü ilə rəngkarlıq, qrafika və karikaturalardan ibarət fərdi yaradıcılıq sərgisinin açılmasını həyatının ən mühüm hadisəsi hesab edir: "Mən qürrelənmirdim ki, doğulub-böyüdüyüm Lerik rayonunda fərdi sərgim açılıb. Amma sevinirdim, qürurlanırdım". Şahvələd müəllim təsadüfi demir ki, qürrelənmirdim, qürurlanırdım. Bəzən adamlar qürre ilə qüruru qarışdırır. Qürre lovağalanmaqdır. Qürurlanmaq isə gördüyün işdən mənəvi məmnunluq-

Timuçin Əfəndiyev

Şərəfli yolun yolçuları

dur. Yəni cəmiyyət qarşısında müəyyən mənada öz borcunu ödəməkdir. Şahvələd müəllim sözüne davam edir: "Səni tanıyan adamlar, vaxtı ilə hamyaşadların olmuş, bir mühitdə böyüdüyümüz insanlar mənə indi tamam fərqli bir nəzərlə baxırdılar. Elə bil ki, həyat mənim gözümdə daha əlvan olmuşdu, daha gözəl görünürdü. İnsanların hörmətini, diqqətini görmək nə qədər xoşdur. Onu da deyim ki, həmin sərgidən sonra mənə rəsmi hədiyyələr də təqdim olundu. Ancaq həmin sərgidən mənə yadigar qalan bir sənədi çox əziz xatirə kimi saxlayıram". Şahvələd müəllimin bu qeydləri mənə xüsusi maraq doğurdu. Onun şəxsi arxivini araşdırarkən "Sərginin icra arayışı" adlı bir sənəd tapdım. Bəli, bu Şahvələd müəllimin həmin sərgi ilə bağlı xüsusi xatirə hesab etdiyi arayışdır. Düşünürəm ki, Şahvələd Əliyevin bir rəssam kimi kimliyini, hansı mənəvi dəyərdə olduğunu daha aydın dərk etmək üçün həmin arayışı olduğu kimi oxuculara çatdırmaq mənəvi borcum olmalıdır: "SƏRGİNİN İCRA ARAYIŞI: Lerik Dövlət Rəsm Qalereyasında 2-5-avqust 2017-ci ildə Sərgi keçirilmişdir. Lerik Dövlət Rəsm Qalereyasının foyesində baş tutan sərgidə görkəmli rəssam, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü, Karikaturaçı Rəssamlar İttifaqının üzvü, Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Rəssamlıq fakültəsinin müəllimi Şahvələd Əliyevin əsərləri nümayiş olunmuşdur. Sərgini giriş sözü ilə açan Lerik Dövlət Rəsm Qalereyasının direktoru Mükəfət Yaqubov

sənətkar haqqında məlumat vermiş, sərgiyə gələn hörmətli qonaqları tamaşaçılara təqdim etmişdir. Lerikin ziyalı ağsaqqallarından olan Qəhrəman Əliyev Şahvələd müəllimin həyatından və incəsənətə marağından söhbət açmışdır. Xalq rəssamı, Dünya Rəssamlar Akademiyasının Akademiki, ADMİU-nun kafedra müdiri Xanlar Əhmədov görkəmli sənətkarın yaradıcılığı haqqında məlumat vermiş, onun əsərlərini yüksək qiymətləndirmişdir. Sonra Azərbaycanın Əməkdar rəssamı, ADMİU-nun müəllimi, dosent Həmzə Abdullayev çıxış etmişdir. H. Abdullayev Şahvələd müəllimin bir yaradıcı insan kimi mənəvi keyfiyyətlərindən söhbət açmışdır. ADMİU-nun müəllimi, Rəssamlar İttifaqının üzvü, Dünya Rəssamlar Akademiyasının həqiqi üzvü Səmədağa Cəfərov da sənətkar haqqında danışmış, yaradıcılığının incəliyindən, sənətkarın yorulmadan çalışaraq fədakarlıq etdiyindən söhbət açmışdır. Sonda sənətkarın özünə söz verilmişdir. Şahvələd müəllim Lerik Rayon İcra Başçısına, müavinlərinə, mədəniyyət və qalereya işçilərinə sərginin təşkilinə kömək etdiklərinə görə təşəkkür etmiş, yaradıcılığından və gələcək planlarından danışmışdır. Sonra tamaşaçılar sərgi salonunda istedadlı rəssamın əl işləri ilə tanış olmuş, xatirə kitabına öz ürək sözlərini yazmışlar. Fərdi sərgidə istedadlı sənətkarın, əsasən, rəngkarlıq və karikatura janrında çəkilmiş əl işləri nümayiş olunmuşdur. İstedadlı rəssamın rəngkarlıq əsərləri və karikaturaları tamaşaçılara çox xoşuna gəlmişdir. Sərgiyə üç gün arızində 350-dən çox tamaşaçı baxmışdır. Lerik Dövlət Rəsm Qalereyasının direktoru: Mükəfət Yaqubov. Lerik. 5 avqust 2017-ci il". Şahvələd Əliyev hiss olunacaq dərəcədə arxivinə hörmətlə yanaşır. Ayrı-ayrı redaksiyaların, ictimai təşkilatların çoxlu fərmanları, diplomları bu arxivin dəyərli sənədləridir. Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının fəxri fərmanı ilə təltif olunub (Səttar Mehbalıyevin imzası ilə), Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının diplomu ilə (Fərhad Xəlilovun imzası ilə) təltif olunub.

Ayrı-ayrı kitablarının nəşri haqqında məlumat verdik. İncə qələmi, həyatə real baxışı ilə fərqlənən yazıçısıdır. Və həsirlərini ki, təsirləndiyi həyat hadisələrini qələmindən kənarda saxlamır. Görkəmli tədqiqatçı alim Timuçin Əfəndiyevin "Şərəfli yolun yolçuları" adlı kitabında Şahvələd Əliyevə həsr olunmuş portret təqdimatı da çox dəyərlidir və burada, əlbəttə, onun "Aşıq Ələsgər" portreti də çox diqqətçəkəndir.

Professor Fərəh Əliyevanın "Rəngli duyğular" kitabında da Şahvələd Əliyevə həsr olunmuş səhifələr nəzərimizi tutub saxlayır. Gözəl Lerik mənzərələri, baxdıqca doymursan (səh - 31-33).

Xaliq Mahmudun, Rafəddin Cənəliyevin kitablarında da Şahvələd Əliyevə həsr olunmuş səhifələr maraqla oxunur.

(Davamı 16-cı səhifədə)

K R E D A K S I Y A

№ 65-66 (1243-1244) 30 oktyabr 2024-cü il

“REDAKSIYA

HEYƏTİ

Əli Rza Xələfli
baş redaktor

(www.elirzaxelefli.net)

Asif Rüstəmi
Ağarəhim Rəhimov
Bədirxan Başqecəddi
Cahid İsmayıloğlu
Elçin Kamal
Elçin Tanrıdağ
(İsgəndərzadə)
Firuz Mustafa
Hafiz Rüstəm
Hüseynbala Mirələmov
İsa Həbibbəyli
Gülşən Əliyeva Kəngərli
Gülxani Pənah
Qəzənfər Kazımov
Qəzənfər Paşayev
Qurban Bayramov
Mahmud Allahmandı
Nizaməddin Şəmsizadə
Nizami Cəfərov
Nizami Məmmədov
Paşa Qəlbınur
Salatın Əhmədli
Sevindik Nəsiboğlu
Şəddat Cəfərov
Tahirə Həsənzadə
Təyyar Salamoğlu
Vaqif Yusifli
Xanəli Kərimli
Yədulla Ağazadə
Yusif Nəğməkar

RƏNGLƏR MƏNİM SEVGİMDİR

Rəssam Şahvələd Əliyevin həyatı və yaradıcılığı haqqında qısa portret cizgilər

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

Əvvəldə Şahvələdin yazıçılığı haqqında qeydlər vermişdim. O, özünü ifadə etmək üçün müxtəlif janrlardan istifadə edir. Maraqlı şeirləri ilə də dövrü mətbuatda çıxış edir, yazıları poeziya sevarlər üçün diqqətçəkici olur. Hətta görkəmli şairlərimiz Şahvələd Əliyevə də şeirlər həsr etmişlər.

Bir dəfə Şahvələd müəllim-dən ömrünün indiki çağlarını necə keçirdiyini soruşdum. Ağır deyil ki? - , dedim. “Yox əşşi, mənim nə çəkimi var ki?” - karukatura rəssamlığından gələn yumorlu bir cavabdır. Həqiqətən, nazik, qıvrıq, çevik adamdır. Tapşırılan işi yerinə yetirməyə qədər rahat ola bilmir. Qəlbən, ruhan öz işinə bağlıdır: “Mən tələbələr arasında çox oluram. Onların arzularını, istəklərini yerinə yetirmək üçün əlimdən gələni əsirgəmirəm. Axı mən rəssamlıq fakültəsinin fond rəhbəriyəm. Rəssamlıq üçün lazım olan vasitələrin təminatına görə zəhmətini əsirgəmirəm. Bu da məni gənclərə az-çox sevdirdi. Onlar mənə doğmalarıyla yanaşa bilirlər. Ürəklərindən keçəni asanlıqla bildirirlər. Yaxşı bilirlər ki, nə imkanım varsa, əsirgəməyəcəm. Axı mən də atayam. Uşaqların, gənclərin hansı arzularla böyüdüklərini təsəvvür etməyə çalışıram. Özüm də çoxuşaqlı ailədə böyümüşəm. 5 övlad atasıyam. Onları insani ruhda tərbiyə etməyə çalışmışam. Təki, ağılları, tərbiyələri olsun. Maddi təminat, qazanc öz işləridir”.

Şahvələd müəllimin ən böyük üstünlüyü onun öz sözlərindən də göründüyü kimi səmimiyyətidir. Bir insan kimi duruluğudur. Zahirən qarabənizdir, amma qəlbi, duyğuları ağı çiçəklər kimi tərtemizdir. İnsanlar isə bunu asanlıqla hiss edir. Doğmaları, yaxınlıq da elə səmimiyyət adlanan yoldan keçir.

Bütövlükdə sənət adamlarını mən xoşbəxt hesab edirəm. Yəqin ki, düşüncələrimin mahiyyətində də bu duyğular dayanır.

...Hər kəs yaşadığı ömürdə hansısa bir böyük arzusunu həyata keçirəcəyini düşünür. Əlbəttə, bu böyük arzusuna çatanacan neçə pillə arzulardan keçməlidir. Zaman-zaman bu mərhələləri atladıqca, pillələri keçdikcə insan özü də dəyişir. Əgər halal zəhmətə, özünün mənəvi imkanlarına güvənibsə, o, kamilləşir, ağıla dolur, öz müdrikliliyi ilə sonrakı nəsillərə örnək olacaq əməllərin sahibi olur. Başqa sözlə, çox aydın bir yola çevrilməyi izi qalır. Yəqin ki, kimisi bir saray tikəcəyini, başqası dünyanı səyahət edəcəyini, söz sahibi hansısa qiymətli bir əsərini yazıb başa çatdıracağı, bir heykəltaras da daş içərisində gizlənməmiş bir gözəli dünyamıza bəxş edəcəyini düşünür. Bəs rəssamlar necə? Açıq, mənə elə gəlir ki, bütün bu sənət adamlarının içərisində rəssamlar daha

məmnun olur yaradıcılıqlarından.

Deyirlər ki, söz-sənət adamları həmişə ürəklərinin başına sancılmış tikani yaratdıqları ilə çıxaracaqlarını düşünlər. Hər halda bu imkana rəssamlar daha çox yaxındır. O cümlədən, elə Şahvələd Sövi oğlu da. Şahvələd müəllim deyir: “Mən sevdiyim insanların cazibəsinə düşəndə onların portretini çəkmək xilas oluram. Elə bil ki, söhbət əsasnasında deyə bilmədiklərimi onların çəkdiyim portretləri ilə deyə bilirəm. Şair Hikmət Mahmudun da portreini də beləcə çəkmişdim. Elə illərdən bəri tanıdığım Əli Rza Xələflinin də portretini məhz onunla söhbət edə-edə, danışa-danışa çəkmişəm”. Nə demək olar?! Görünür, hər kəsin öz zəhmətini almaq məqamı var. Bu qeydləri Şahvələdin 75 illiyi üçün qələmə alarkən onun çəkdiyi portret də gəlib mənimlə üzbəüz dayandı: “Bax ha, sən də səmimi yaz. O, artıq rəng işlətməyib, sən də artıq rəng işlətmə”. Bu da öz portretimin Şahvələdin əvəzindən mənə xatırlatmasıdır. Beləcə, söz də məramına çatır. Hər halda ünvanına doğru hələ çox yol gedəcək. Axı biz getsək də, söz qalır, sənət qalır. Bizim əvəzimizdən də danışacaqlar bir çox mətləbləri.

Şahvələdi tanımaq üçün “Kredo” qəzeti mənə ən yaxşı körpü olub. Çünki onun dəyərli yazıları, maraqlı əl işləri bizim qəzetdə dərc olunub. Hətta Lerikdəki dostlarımız da zəng edib Şahvələd haqqında məlumatlara görə redaksiyaya, şəxsən mənə təşəkkürlərini bildiriblər. Bu da onun xalq arasındakı hörmətinin təsdiqidir.

Gözütöx adamdır, haracan desən, nəfəsdən kənardır. Bilmirəm bu günün adamları onu qədərincə tanıyıb başa çatıb, ya yox. Amma gələcəyin insanları onu daha yaxşı başa düşəcəklər. Çünki onun əvəzindən kitabları danışacaq, əsərləri danışacaq. Xüsusi sevgi ilə yaratdığı rəsm əsərləri. Ən doğrusunu yə-nə özü deyir: “Rənglər mənim sevgimdir”. Bəli, sevgi ilə yaşayanların həyatı daha gözəl və rəngarəng olur.

Əli Rza XƏLƏFLİ

28.10.2024